Nr. 1. Lwów dnia 4. lipca 1891. **Rok XXIV. Tom XLVIII.**

Wychodzi w sobotę każdego tygodnia w objętości co najmniej jednego arkusza.

Prenumerata wynosi wraz z przesyłką pocztową rocznie 4 złr., półrocznie 2 zł. w państwie austryackiem.

W Rossyi rocznie 5 rubli srebr. w W. Księstwie Poznańskiem 3 talary.

ROLNIK

ORGAN URZĘDOWY
c. k. galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego.

Redakcya i Administracya „ROLNIKA“: ul. Ossolińskich l. 15 I piętro.

Inseraty zamieszczają się za opłatą 10 ct. od wiersza drobnym drukiem. Dla członków Towarzystwa gospodarskiego liczy się połowę ceny.

Manuskrypta nieumieszczone nie zwracają się. Reklamacye uwzględnia się tylko do wyjścia numeru następnego.

Ogólne uwagi o mieszankach pastewnych.

Napisał

WŁADYSŁAW SZYBIŃSKI.

(Dokończenie).

Na zakończenie podamy jeszcze kilkanaście przykładów mieszanek na różne grunta i do różnych celów na jeden hektar podług prof. Wernera z uwagą, że przykłady te nie mogą być uważane jako wzory do ślepego naśladowania, lecz mają tylko służyć do zoryentowania się w rozlicznych a tak odmiennych często warunkach.

I. Mieszanki na bogate pruchniczne grunta gliniaste lub glinkowate z przepuszczalnym podgruntem:

1) Lucerna	40%	12 klg.	z 25% dodatkiem	15 klg.
Esparceta	20%	48 „	„ „	60 „
Koniczyna czer.	40%	8 „	„ „	10 „

Mieszanka, dobra w gospodarstwach płodozmiennych na grunta dla koniczyny cokolwiek za suche, daje użytek 5—6 lat. W pierwszym roku rozwija się koniczyna bardzo dobrze, zaś w następnych, gdy koniczyna wyginie, dochodzą lucerna i esparceta do zupełnego rozwoju.

2) Czerwona koniczyna	90%	18 klg.	z 25% dodat.	22½ klg.
Rajgras włoski	10%	5 „	„	6¼ „

Na gruntach, uprawie traw bardzo sprzyjających, można rajgras włoski zmniejszyć do 5%, by koniczyny nie przytłumiał.

3) Inkarnatka	80%	32 klg.
Rajgras włoski	20%	12½ klg.

Mieszanka ta odpowiednia w miejsce nieudałej koniczyny czerwonej.

4) Trawa kupkowa	30%	z 25% dodatkiem	13 klg.
Wyczyniec łąkowy	20%	„	7½ „
Włoski rajgras	30%	„	19 „
Kminek	20%	„	5 „

II. Mieszanka na zimne gliniaste nieprzepuszczalne grunta:

1) Czerwona koniczyna	30%	z 25% dodatkiem	7½ klg.
Szwedzka „	50%	„	8 „
Tymotka	20%	„	3½ „

Mieszanka, ta daje się użytkować dwa lata. W drugim roku znika koniczyna czerwona, natomiast szwedzka i tymotka przychodzą do swego zupełnego rozwoju.

III. Mieszanki na lżejsze piaszczysto-gliniaste grunta:

1) Esparceta	20%	z 25% dodatkiem	60 klg.
Lucerna	40%	„	20 „
Czerwona koniczyna	20%	„	5 „
Przelot	20%	„	5 „

Mieszanka trwa 5 lat i jest dobrą dla gospodarstw płodozmiennych. Koniczyna czerwona znika po części w pierwszym roku, przelot w drugim, ale wówczas esparceta i lucerna przynoszą największe plony.

2) Biała gorczyca	25%	z 25% dodatkiem	6¼ klg.
Sporek olbrzymi	25%	„	8¾ „
Hreczka	25%	„	37½ „
Proso	25%	„	7½ „

IV. Mieszanka na lekki dość jałowy grunt piaszczysto-glinkowaty:

Łubin żółty	25%	z 25% dodatkiem	47 kilogr.
Wyka	25%	„	49 „
Hreczka	25%	„	37 „
Seradella	25%	„	8½ „

V. Mieszanki koniczyn z trawami.

Gatunek roślin	Bogaty grunt gliniasty lub glinkowaty, 1—2 lata łąka, poczem pastwisko		Żyzna, miernie wilgotna glina. 1—2 łąka, później pastwisko dla krów		Zwięzła, wilgotna glina. 1 rok łąka, później pastwisko dla krów i koni		Żyzna, lekka glinka lub także ziemia piaszcz. 1 rok łąka 1 „ past. krowie 1 „ „ owcze		Lekki, niezbyt urodzajny grunt piaszczysty. Kilkuletnie pastwisko owcze		Ubogi grunt wapienny. 3—5 lat pastwisko owcze		Żyzny piaszczysty lub glinkowaty grunt pruchniczny. 4—5 lat pastwisko krowie	
	%	klgr. nasienia	%	klgr. nasienia	%	klgr. nasienia	%	klgr. nasienia	%	klgr. nasienia	%	klgr. nasienia	%	klgr. nasienia
Koniczyna czerwona	60	18	40	12	30	9	30	9	—	—		—	20	6
„ szwedzka	15	3	35	6·8	40	8	—	—		—	—	—	35	8·6
„ biała	—	—	—	—	—	—	—	—	30	5·4	20	3·6	—	—
„ cienkolistna	—	—	-	—	-	—	—	—	-	—	20	6	—	—
Lucerna chmielinkowa	—	—	—	—	—	—	20	9	20	9	10	4·5	—	—
Rajgras angielski	10	9	10	9	15	13.5	15	13·5	10	9	—	—	—	—
„ włoski*)	5	3·8	5	3·8	—	—	10	7·5	-	—	—	—	—	—
Tymotka	10	2	10	2	15	3	15	3	15	3	20	4	35	7·2
Kostrzewa łąkowa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	15
„ wyprostowana	—	—	-	—	—	—	—	—	—	—	10	45	—	—
„ twarda	—	—	—	—	-	—	10	6·8	25	16·8	—	—	—	—
Rajgras francuski	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	30	—	—
Kminek	—	—	—	4	—	6	—	—	—	—	-		—	1·5
Żyleniec	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	10	—	—
Razem nasienia	—	35·8	—	37·6	—	39·5	—	48·8	—	49·2	—	103·1	—	36·5

*) **Uwaga**. Rajgras włoski, jako łatwo wymarzający, musi być co roku wsiewany.

VI. Mieszanki na trwałe łąki zwykłe i łąki krótki czas nawadniane.

Gatunek rośliny	Bogaty, pruchniczny grunt gliniasty lub glinkowaty		Żyzna piaszczysta glinka lub takiż glinkowaty grunt piaszcz.		Pruchniczny piasek nizinny		Wilgotnawy wapno zawierający grunt torfowaty
	Łąka zwykła	Łąka nawadniana	Łąka zwykła	Łąka nawadniana	Łąka zwykła	Łąka nawadniana	Łąka zwykła
	kilogramów nasienia		kilogramów nasienia		kilogramów nasienia		klgr. nasienia
Koniczyna czerwona	2·2	—	4·4	—	—	—	—
„ szwedzka	1·3	—	—	—	2·6	—	2·6
Wyka płotowa	25	—	—	—	—	—	—
Włoski rajgras*)	—	—	—	—	—	—	—
Trawa kupkowa	7	—	10·5	—	—	—	—
Kostrzewa łąkowa	40	50	15	40	20	20	20
Wyczyniec	18	24	—	12	6	12	12
Tymotka	4·2	6	7·5	7·5	7·5	8·4	8·4
Owies omszony	—	—	10	20	—	—	—
Mozga trzcinowata	—	—	—	—	4	4	4
Kostrzewa trzcinowata	—	—	—	—	20	20	—
Wiklina łąkowa	4	4	4	4	4	4	4
Wiklina zwykła	2	4	1	2	2	4	4
Angielski rajgras	7·5	7·5	15	15	—	—	—
Grzebienica	3	6	6	6	6	6	6
Owies żółtawy	—	—	3	—	—	—	—
Kostrzewa czerwona	—	—	—	—	5	—	—

*) Do rajgrasu włoskiego stosuje się ta sama uwaga, którąśmy przy mieszankach pod V. podali.

Użycie preparatów torfowych przy wyrobie nawozów.

C. k. Ministerstwo rolnictwa rozesłało niedawno Towarzystwom rolniczym do ogłoszenia następujące orzeczenie Najwyższej Rady zdrowia w sprawie użycia ściółki torfowej i miału torfowego:

„Preparaty torfowe na podściół wyrabiają z najwyższych warstw torfowisk wyżynowych, pokrytych nieraz metrowej grubości pokładem mchów torfowych czyli torfowników (*Sphagnum*). Masy mchowe wycięte w sześcienne kawałki suszą na wolnem powietrzu i przepuszczają przez umyślnie do tego zbudowane maszyny (szarpacze) w których ulegają poszarpaniu, poczem poddają sianiu przez rzeszota; włóknista część two zy ściółkę torfową (czyli jak w Królestwie nazywają wojłok), trocinowata zaś i sypka część tworzy miał torfowy. Jak jedną tak drugą, jeżeli przeznaczone są na wysyłkę, prasują w kostkowe pakiety.

Preparaty torfowe posiadają nadzwyczajną nasiąkliwość dla płynów. W suchym stanie użyte mogą 6 do 15 razy tyle płynu przyjąć, co same ważą. W tym względzie pszewyższają inne materyały ściółkowe jak ściółkę leśną, trociny, słomę. Równie wybitną własnością preparatów torfowych jest ich działanie ubezwoniające. Szczególnie objawia się to na kale wychodkowym, tracącym w zetknięciu z preparatami torfowymi nietylko woń amoniakalną ale i specyficzny smród kałowy.

Obydwie powyższe własności nadają preparatom torfowym istotnie cenną zdatność do wyrobu nawozu i we wielu razach użycie ich polecić można także ze stanowiska zdrowotnego. I tak ściółka torfowa nad je się nadzwyczajnie do użycia we wszelkich miejskich stajniach, bo zapobiegać może dokuczliwemu smrodowi na który narażeni bywają mieszkańcy domów w których stajnie mieszczą się w suterenach lub parterowych ubikacyach. Najdonioślej przyczyniłoby się użycie ściółki torfowej do uzdrowotnienia mieszkań włościańskich po wsiach, jakoteż w miasteczkach zamieszkałych przez rolników. Przy ogólnie jeszcze używanym sposobie gromadzenia gnoju, przepadają najcenniejsze składniki odchodów zwierzęcych i ludzkich częścią przez spłukanie po powierzchni, częścią przez przesiąkanie w głąb ziemi, częścią przez rozkład i ulotnienie. Związki dla gospodarstwa rolnego stracone zanieczyszczają ziemię, podłogi i ściany mieszkań jakoteż wodą zaskórną zatruwając też zowietrze. Wszystkiemu temu możnaby zapobiedz ściółką torfową wsysającą gnojówkę i zwalniającą jej rozkład.

To samo użycie miału torfowego tam, gdzie chodzi tylko o ludzkie odchody, jest z wielu względów korzystne. Stosunkowo małym kosztem osiągnąć można jak najdokładniejsze ubezwonienie wychodków, szczególnie przy użyciu tak zwanych podsypkowych klozetów (*Streukloset*) w których po każdem użytkowaniu klozetu odpowiednia ilość miału (około 150 gramów) rozsypaną zostaje na odchody.

Dla odosobnionych budynków, dla małych osad i miasteczek gdzie pozbycie się kału nie przedstawia trudności, jest użycie miału lepsze od wszystkich innych sposobów, dla większych jednak miast użycie miału torfowego do wychodków jest z niektórych powodów mniej korzystne. Koszta wywozu wobec tego, że na głowę i rok potrzeba około 50 *kg* miału, zwiększyłyby się bardzo znacznie, gdy na odbyt w ten sposób otrzymanego nawozu, przy obecnym stanie naszego rolnictwa nie możnaby liczyć. Nie należy też zapominać, że wywóz świeżej mieszaniny odchodów z miałem torfowym, wydobywanie tejże z dołów wychodkowych, ładowanie na wozy i t. p. pomimo znośnego wyglądania i bezwonności, jest zdecydowanie mniej odpowiedne jak wywóz pneumatyczny. Powody są następujące: Na istotną desinfekcyę przez preparaty torfowe liczyć nie można wcale. Patogeniczne zarodki (zarazki) w kale, przedewszystkiem bakterye tyfusowe nie giną przy użyciu miału torfowego, przeciwnie — bardzo jest możliwe, że w nawozie torfowym nieco dłużej żyć będą niżeli w czystym kale, gdzie intenzywny rozkład prędzej im zaszkodzi. Gdy mieszaniny z miałem torfowym są w świeżym stanie prawie suche i kruszą się łatwo, przeto trzeba mieć na względzie niebezpieczeństwo możliwego rozwleczenia patogenicznych zarodków przy rozpyleniu wyschniętej mieszaniny kału z miałem torfowym.

Jeżeli jednak mieszanina kału z miałem torfowym pozostaje dłużej w dołach lub na stosach kompostowych, jak to się zwykle dzieje przy gospodarstwie, natenczas odpadają powyższe obawy. Inaczej po miastach, gdzie już sam brak miejsca zmusza do rychłego wywozu. Tutaj nagromadzanie mieszaniny kału z miałem w stosy, wybieranie z dołów ręczną robotą jakoteż wywóz na otwartych wozach powinno być wzbronione, przepisać zaś należy, ażeby odchody gromadzone były w kadkach lub wozach kadkowych i w tych były wywożone, taki jednak wywóz chociaż czyściejszy i bezpieczniejszy, byłby jednak znacznie droższy“.

Do powyższego wyciągu z orzeczenia Najwyższej Rady zdrowia, rozesłanego przez c. k. Ministerstwo rolnictwa dodać musimy kilka uwag.

Użycie preparatów torfowych tj. wojłoku i miału przy wyrobie nawozu może być niewątpliwie korzystnem dla gospodarstwa rolnego, ale nie jest niem bezwzględnie i zawsze, ponieważ pomimo użycia ich może nastąpić strata przez spłukanie, wyługowanie i ulotnienie najcenniejszych nawet składników odchodów zwierzęcych i ludzkich, jeżeli obchodzenie się z nawozem, w którego skład wchodzi torf w jakiejbądź formie jest wadliwe, a jest niem ono, szczególnie po małych gospodarstwach nietylko u nas, ale i w innych wyżej rolniczo stojących prowincyach monarchii. Głównym powodem wadliwości jest niewiadomość, jak w ogóle z gnojem postępować należy, ażeby na swej wartości nie tracił. Zamiast ogólników podanych przez Radę zdrowia byłoby o wiele pożyteczniejszem wskazanie, jak postępować z gnojem przy użyciu preparatów torfowych, jak powinna być założona gnojarnia, której nawiasem powiedziawszy najczęściej brak na obejściu nietylko naszego włościanina. Sama nasiąkliwość torfowych preparatów nie uchroni np. przed wyługowaniem soli potasowych, jeżeli np. gnojarnię, nie mówiąc już o gnoju,

poprostu ze stajni wyrzucanym na kupę, zatapia woda deszczowa, której nadmiar odpływa następnie jako gnojówka gubiąca się w najbliższym rowie. To samo nie uchroni nawozu przed stratą amoniaku torf, jeżeli gnój zabagniony leży niewiedzieć jak długo bo torf pochłania wprawdzie amoniak i zatrzymuje go z pewną siłą, ale sam rozkładając się, chociaż powolnie może spowodować redukcyę amoniaku, poczem wolny azot poleci z wiatrem, nawet kwas fosforowy może się zmienić w takich warunkach na lotne związki. Potrzebną jest więc dobra instrukcya jak postępować z nawozem i jak urządzać gnojarnie.

Radzie zdrowia chodziło widocznie więcej o zabicie bakteryowych zarodków jak o pożytek dla rolnictwa, bo nie przeciwstawiałaby długiego leżenia kup gnojowych na obejściach gospodarskich rychłemu wywozowi z miast.

Ważnem jest zaznaczenie, że torfowe preparaty nie działają desinfekcyjnie, gdyż wielu zwolenników użycia torfu przy wyrobie gnoju podnosi właśnie, że torf jest desinfektorem, a tak nie jest.

Co do trudności zbytu odchodów, pomieszanych z miałem torfowym, to może w innych prowincyach austryackich gospodarz chętniej używa kału in natura, u nas jednak właśnie wstrętne wyglądanie tegoż i smród aż nadto dokuczliwy, są główną przeszkodą użycia kału jako środka nawozowego, gdy pomieszany z miałem torfowym, nie śmierdzący i zmieniony do niepoznania, byłby może chętniej używany i miasta przynajmniej w części miałyby mniej kłopotu z jego wywozem i nie byłoby miejsc, gdzie wywieziony kał zatruwa literalnie obszerne dzielnice, położone w sąsiedztwie. Sądzimy, że rozpowszechnienie użycia miału do wychodków na większych folwarkach zapobiegłoby także stracie materyału nawozowego, będącego bądź co bądź nie bez wartości.

Z komitetu doradczego dla spraw chowu koni.

Posiedzenie w dniu 15. czerwca 1891.

Obecni byli: Przewodniczący JE. pan Namiestnik Kazimierz hr. Badeni. Głosujący: JE. hr. Siemieński-Lewicki, pp.: hr. Cetner, Bielski, Augustynowicz i c. i k. major Klastersky, komendant stadników rządowych w Drohowyżu.

Za referenta c. k. sekretarz namiestnictwa Pulikowski.

Protokół prowadził komisarz powiatowy Reiner.

I. Odczytano i przyjęto bez zmiany protokół z ostatniego posiedzenia komitetu, odbytego w dniu 20. marca b. r.

Odnośnie do ustępu 7 protokołu posiedzenia z dnia 30. marca b. r., wed'e którego uchwalono na wniosek hr. Cetnera odnieść się do wys. Ministerstwa rolnictwa o utworzenie 2 zakładów źrebców w Galicyi i uproszono członka komitetu p. Bielskiego, aby zajął się wypracowaniem memoryału w tej sprawie, — zauważył p. Bielski, że dla braku aktów, których dostarczyć miał hr. Zamoyski, nie mógł dotychczas rzeczonego memoryału wypracować.

II. C. i k. major Klastersky podał do wiadomości, że wymustrowanie ogierów odbędzie się w Drohowyżu dnia 18, a w Olchowcach dnia 23. lipca b. r.

Przyjęto do wiadomości z uwagą, że przy powyższej czynności interweniować będą członkowie komitetu a mianowicie: w Drohowyżu pp.: hr. Cetner i Bielski, a w Olchowcach pp. Augustynowicz i Stojowski.

III. Na wniosek komendanta zakładu stadników c. i k. majora Klastersky'ego uchwalono, **że zakupno stadników odbywać się będzie** w Drohowyżu dnia 18. lipca r. b, w Olchowcach dnia 23. lipca r. b. przy sposobności wymustrowania; dalej w Samborze dnia 17. sierpnia r. b. w Manasterzyskach dnia 19. sierpnia b. r., w Chorostkowie dnia 20. sierpnia b. r. i w Tarnopolu dnia 22. sierpnia b. r. przy udziale członków komitetu pp. Augustynowicza i Stojowskiego;

w końcu w Jarosławiu	dnia 24.	sierpnia	b.	r.
w Rzeszowie	„ 25.	„		„
w Tarnowie	„ 26.	„		„
w Niegowicach	„ 27.	„		„
i w Jaszczwi	„ 29.	„		„

przy udziale członków komitetu pp. hr. Cetnera i Bielskiego.

IV. Na wniosek c. i k. majora Klastersky'ego uchwalono, że premiowanie koni odbędzie się:

w Złoczowie	dnia 5.	września	b.	r.
w Przemyślu	„ 8.	„		„
w Stryju	„ 9.	„		„
i w Kałuszu	„ 10.	„		„

przy udziale członków Komitetu pp.: hr. Cetnera i Bielskiego.

V. Na wniosek c. i k. majora Klastersky'ego przyzwolił Komitet na oddanie w ograniczone posiadanie:

a) ogiera Alfort nr. 202 p. Gorayskiemu z Moderówki na przeciąg 2 lat, oraz

b) ogiera Rapid-Rhone nr. 28 p. Menzlowi w Nikołyzach i

c) ogiera El-Bedavy nr. 183 p. Gorayskiemu w Umieszczu oba na przeciąg jednego roku.

VI. C. i k. major Klastersky podał do wiadomości, że r. b. będzie około 28 stadników do oddania w ograniczoną własność.

Komunikat przyjęto do wiadomości i projekt ewentualnego rozdziału stadników wypracowany przez komendanta stadników aprobowano z nieznacznemi zmianami.

VII. Z uwagi na wiadomość podaną przez komendanta stadników, że dzierżawcy ogierów rządowych wbrew osnowie kontraktu pobierają samowolnie wyższe taksy od stanowienia klaczy, uchwalono po przemówieniu pp. hr. Cetnera i Bielskiego spowodować wydanie okólnika do c. k. Starostw w przedmiocie położenia tamy powyższemu nadużyciu.

VIII. Do zamierzonego zakupna ogiera przy sposobności tegorocznych wyścigów wydelegowano JE. Siemieńskiego-Lewickiego i p. Bielskiego, zaś do obejrzenia stadnika, ofiarowanego na sprzedaż przez p. Szczerbickiego, pp. hr. Cetnera i Bielskiego, oraz uchwalono obejrzeć ogiera ofiarowanego na sprzedaż przez br. Romaszkana w Manasterzyskach, dokąd dostawić ma go właściciel.

C. i k. major Klastersky oświadczył gotowość zawiadomienia br. Romaszkana o powyższej uchwale.

IX. Na wniosek komendanta stadników zgodzono się na pozostawienie ogierów pełnej krwi Kaisera i Strong'a na dalszy rok w stacyi folblutów w Chorostkowie i uchwalono na wniosek członka komitetu pana Bielskiego z uwagi, że ogier Kaizer jest już 5 lat reproduktorem w kraju, odnieść się do wys. Ministerstwa rolnictwa z prośbą o zmianę i przydzielenie do stacy folblutów w miejsce Kaisera, innego ogiera tej samej klasy.

X. Zaprodukowaną przez p. Bielskiego prośbę Stanisława hr. Stadnickiego o wynajem stadnika na przyszły peryod stanowienia, odstąpiono w krótkiej drodze komendantowi stadników rządowych do dalszego zarządzenia, a zarazem uchwalono przesłać wys. Ministerstwu rolnictwa na reskrypt z dnia 4. kwietnia b. r. l. 5358/1890 odpowiedź komitetu wedle projektu przedłożonego przez p. Bielskiego.

XI. Następnie podał zastępca referenta c. k. sekretarz Namiestnictwa p. Pulikowski do wiadomości komitetu:

1) że c. k. Namiestnictwo zgodziło się na zwinięcie stacyi stanowienia w Zarudziu i urządzenie jej w Maksymówce powiatu zbaraskiego (24.805 i 32599/1891);

2) zawiadamia, że wedle odezwy komendy stadników nadeszło 9 sztuk ogierów norfolków, zakupionych w Anglii dla Galicyi, oraz że nadeszły również 4 ogiery lippizańskie, wybrane dla Galicyi w Radowcach (l. 24427 i 30415/1891);

3) zawiadomił komitet o subwencyonowaniu ogiera Selima p. Pawła Witwickiego z Sosnowa;

4) podał do wiadomości osnowę reskryptu Ministerstwa rolnictwa z dnia 15. kwietnia 1891, l. 6071 w przedmiocie zachodzącej potrzeby nadawania stadnikom imion dla odróżniania.

5) zakomunikował reskrypt Ministerstwa z dnia 8-go kwietnia 1891, l. 5625, którym zezwolono na osobne ulokowanie koni, którymi delegaci komitetu do Drohowyża przyjeżdżają;

6) podał do wiadomości, że zakupiony w Belgii ogier rasy ardeńskiej „Naufrage", został w myśl reskryptu Ministerstwa rolnictwa z dnia 8. kwietnia r. b. l. 5691, umieszczony u księcia Lubomirskiego w Miżyńcu;

7) podał do wiadomości, że Ministerstwo rolnictwa zakupiło dla Galicyi ogiera „Lord Byron", folbluta, za cenę 1500 złr. i oddało go w najem p. Edmundowi Jastrzębskiemu w Dębnie;

8) zakomunikował odezwę komendy stadników o nastąpić mającem wymustrowaniu ogiera „Dexter" nr. 209, stacyonowanego w Burgthalu i zastąpieniu go stadnikiem „Dahoman"

9) przedłożył udzielony przez komendę stadników wykaz ogierów, ofiarowanych przez prywatnych hodowców do zakupna dla Rządu;

10) zawiadomił komitet, że prośba wydziału Rady powiatowej rzeszowskiej o utworzenie jeszcze jednej stacyi stanowienia o 3 ogierach w powiecie rzeszowskim nie została uwzględniona, ponieważ wobec istniejących już stacyj, oraz znacznej liczby ogierów wynajętych nie zachodzi istotna potrzeba tworzenia nowych stacyj; dalej:

11) że odmówiono prośbie wydziału zbaraskiej Rady powiatowej o utworzenie drugiej stacyi stadników w powiecie zbaraskim, gdyż wobec przeniesienia stacyi ze Zbaraża do Maksymówki, miejscowości łatwo przystępnej a w środku powiatu położonej, jedna stacya wystarczy na pokrycie potrzeb powiatu;

12) zawiadomił, że Ministerstwo rolnictwa zezwoliło na utworzenie stacyi stanowienia w Mużyłowicach i Łapanowie;

13) zakomunikował udzielony przez komendanta stadników odpis reskryptu Ministerstwa rolnictwa z dnia 23. maja 1891 r. l. 8294/1413 w sprawie tegorocznego wymustrowania ogierów;

14) zawiadomił komitet o zarządzeniu przez Ministerstwo rolnictwa zwinięcia stacyi stanowienia w Zarudziu p. Zbaraż, z powodu nosacizny, która w r. b. wybuchła na folwarku w Zarudziu;

15) przedstawił komitetowi prośbę wydziału krajowego z dnia 19. maja r. b. l. 13669 o wyjednanie u Ministerstwa wojny, by prócz miast w których większe jarmarki się odbywają, wyznaczyło więcej miejsc zbiorowych do zakupna remont.

Członek komitetu pan Bielski, zaznaczył, że będące w kwestyi powyższej zapytywany przez Wydział krajowy, oświadczył, że komisye zakupna remont chętnie jadą do właścicieli, jeżeli w dotyczącej miejscowości więcej koni się zbierze; mowca mniema zatem, że skargi które spowodowały Wydział krajowy do wniesienia prośby, nie są uzadnione.

Po przemówieniu pana majora Klastersky'ego, który potwierdził w zupełności słuszność wywodów poprzedniego mowcy, uchwalono odpowiedzieć Wydziałowi krajowemu po myśli uwagi członka Komitetu, p. Bielskiego.

(*Gazeta lwowska*).

Wiadomości z Oddziałów.

Ogólne Zgromadzenie Oddziału rudeńsko-gródeckiego odbyło się w Gródku dnia 26. czerwca pod przewodnictwem prezesa p. Rayskiego. Obecnych członków było około 50, a jako goście: członek Komitetu p. J. Breuer, prezes Oddziału lwowskiego p. Wiesiołowski, członek Rady Oddziału brodzko-złoczowskiego p. B. Horodyński, członek Rady Oddziału przemyskiego p. Gurski i inspektor chowu bydła p. Konopka.

Po zagajeniu przez Prezesa i zdaniu sprawy z czynności Rady za czas od ostatniego Zgromadzenia, wybrano komisyę do sprawdzenia rachunków za rok 1890, poczem Zgromadzenie przerwano i udano się na targowicę miejską, gdzie odbywało się premiowanie bydła włościańskiego z funduszów Oddziału. Wystawa bydła udała się wyśmienicie. Doprowadzono około 140 sztuk, a między niemi bardzo wiele prawdziwie dobrze zbudowanych i pięknych okazów.

To liczne i doborowe obesłanie wystawy, spowodowało referenta Komitetu p. Breuera, że do przeznaczonej z funduszów Oddziału kwoty dołączył kwotę 113 zł. z funduszów Komitetu na własną odpowiedzialność

Po przemowie p. Breuera, w której tenże wytłumaczył zgromadzonym włościanom, że Najjaśniejszy Pan, dbający o dobrobyt kraju, przeznaczył pieniężne nagrody dla tych, którzy starannie chowają bydło, ażeby zachęcić włościan do lepszego chowu, rozdano 8 nagród po 10 złr., 12 nagród po 4 złr. i 15 nagród po 3 złr. — Żałować tylko należy, że szanowny członek Komitetu zapomniał wspomnieć, że część tych pieniędzy na nagrody pochodziła z funduszów Oddziału, druga zaś z subwencyi rządowej.

Następnie udali się członkowie napowrót do sali Rady powiatowej, gdzie p. Breuer referował „O słodkiej parzonce ze zielonej paszy“. — Referat ten wywołał ożywioną dyskusyę, poczem Zgromadzenie przez powstanie podziękowało Szanownemu Referentowi za gruntowne opracowanie przedmiotu i jasne, a oparte na własnem doświadczeniu objaśnienie postępowania z ensilage'ą

W końcu wniósł p. Gurski imieniem komisyi do sprawdzenia rachunków absolutoryum dla Rady, które też Zgromadzenie jednomyślnie udzieliło. — Z przedstawionego zamknięcia rachunkowego dowiadujemy się, że Oddział posiada własny fundusz na podniesienie chowu bydła w kwocie 727 złr. 21 ct., fundusz zaś żelazny wynosi przeszło 1.100 złr., a oprócz tego 1 akcyę banku ziemskiego na 1000 Mk i ulokowaną w Towarzystwie handlu skór w Rudkach tytułem subwencyi zwrotnej bezprocentowej kwotę 500 złr. Jestto jeden z najmajętniejszych Oddziałów Towarzystwa i wielka szkoda, że dziwna obojętność członków właścieli większej własności, powoduje brak ożywienia na jego Zgromadzeniach, a ztąd pewną jałowość tychże. Niestety, oprócz Rady Oddziału, możnaby na palcach jednej ręki policzyć tych większych posiadaczy, którzy biorą czynny udział w Zgromadzeniach. — Gdzie to się podziały owe czasy, kiedy Oddział ten mając na czele nieodżałowanego Henryka Jankę, był wzorem niedoścignionym dla wszystkich innych! — Wszak ci sami członkowie składają i dziś ten Oddział, a jednak .....

Rozlosowanie fantów zakończyło Zgromadzenie.

Wyciąg z protokołów posiedzeń Komitetu Towarzystwa uprawy tytoniu odbytych w Zabłotowie

w dniach 6. i 22. kwietnia 6. maja i 3. czerwca 1891.

Obecni: Przewodniczący zastępca prezesa p. Mikołaj Krzysztofowicz, członkowie pp. Stefan Moysa, Konstanty Siwicki, ks. Izydor Karatnicki.

Powzięto następujące uchwały:

1. Zużytkować subwencyę krajową w kwocie 2000 złr. zgodnie z poleceniem Wydziału krajowego w następujący sposób: 1000 złr. pensya instruktora uprawy tytoniu z ryczałtem na wyjazd do Węgier, 500 zł. na urządzenie tanich wzorowych suszarń, 50 złr. na urządzenie modelów do suszarń, 250 złr. na subwencyonowanie rozsadników, 200 złr, na urządzenie względnie uzupełnienie stacyj doświadczalnych w Zabłotowie, w Horodence i Jagielnicy.

2. Udać się do generalnej Dyrekcyi monopolu tytoniu we Wiedniu i Komitetu wystawowego z prośbą o pozwolenie obesłania wystawy rolniczej krajowej w Pradze.

3. Kooptować w myśl uchwały Walnego Zgromadzenia we Lwowie pp. Konstantego Siwickiego i Włodzimierza Gniewosza do składu komitetu.

4. Wnieść memoryał do Ministerstwa finansów z prośbą o udzielenie włościanom zaliczek w kwocie 30 do 50 złr. przy odbiorze tytoniu w magazynie ściągalnych na budowę praktycznych tanich suszarń.

5. Donieść generalnej Dyrekcyi o założeniu stacyi doświadczalnej w Zabłotowie z wymienieniem gatunków tytoniu tamże uprawianych.

6. W sprawie instruktora mianowanego w drodze konkursu i zatwierdzonego reskryptem Wydziału krajowego z dnia 22. maja 1891. Instruktorem został zamianowany p. Ignacy Jakubowicz, i wydano temuż dekret nominacyjny z instrukcyą, do której ma się stosować. Ma on bezzwłocznie przedsięwziąć objazd plantacyj we wszystkich trzech rejonach i obowiązany jest przesyłać komitetowi co kilka dni z drogi krótkie doniesienia o stanie w jakim znalazł poszczególne plantacye, o brakach spostrzeżonych i zarządzeniach poczynionych względnie wskazówkach i pouczeniach udzielonych, — co trzy tygodnie więc z końcem każdego miesiąca ma on przesyłać sprawozdania streszczające całą działalność swoją, kwalifikujące się do przedłożenia ich Wydziałowi krajowemu

Uchwalono też zawiadomić odnośne Wydziały powiatowe o zamianowaniu instruktora tytoniowego i prosić je o udzielenie temuż pomocy i poparcia w wykonaniu jego żmudnego zadania.

Bank rolniczy we Lwowie.

(Ulica Karola Ludwika l. 1).

Lwów, dnia 3. Lipca 1891

Usposobienie handlu zbożowego nie zdołało się dotąd ożywić. — Apatya, jaka od dłuższego czasu na wszystkich targach zapanowała, trwa nieustannie, brak ducha przedsiębiorczego tamuje wszelki ruch i transakcye i tylko po niskich cenach zbyt możliwy.

Dziś notujemy za 100 kilogr. loco Lwów.

Pszenica gotowa	9·75	do	10·25
Żyto gotowe	7·—	„	7·75
Owies obroczny	7·30	„	7·70
Jęczmień	5·50	„	6·25
Rzepak nowy na termina	13.—	„	13·50

Groch	5·—	„	7·30
Wyka	5·—	„	5·35
Bobik	6·—	„	6·30
Hreczka	7·80	„	8·10
Kukurudza	6·—	do	6·50
Chmiel za 56 kilo	—·—	„	—·—
Koniczyna czerwona	—·—	„	—·—
Koniczyna biała	—·—	„	—·—
Koniczyna szwedzka	—·—	„	—·—
Spirytus za 10.000 lt. prct. loco st. kol.	17·—	„	17·25

Bank rolniczy przyjmuje zamówienia na wszelke nasiona sztuczne nawozy i płachty rzepakowe.

Ogłoszenia.

Odpowiedzialny redaktor *W. Tyniecki.* Nakładem galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego.

Z Drukarni „Dziennika Polskiego“ pod zarz. Franciszka Katnera.